

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego
KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA
01283
Nr cuid.

01283
Egz. Nr 7

Wyr. STACHOWSKI

Wydawnictwo Tajne
AKAD. SZT. GEN. AKAD. 200
im. gen. br. K. Swierczewskiego
Dział: delegacja 147
Nr: 1441

ARTYLERIJSKIE ZABEZPIECZENIE NATARCIA DP
POŁĄCZONEGO Z FORDOWANIEM PRZESZKODY WODNEJ

12423

Warszawa, maj 1953 rok.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

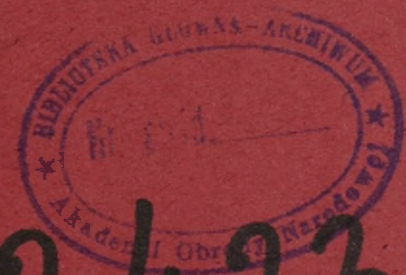
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA
01285
Nr wyd. _____

Exz. Nr. 7

OPR. STACHOWSKI

Biblioteka Tajnej
AKAD. SZT. GEN. im. K. ŚWIERCZEW. 269
im. gen. br. K. Świerczewskiego
Dział: 200000/147
N. 1441

ARTYLERIJSKIE ZABEZPIECZENIE NATARCIA DP
POŁIJCZONEGO Z FORSOWANIEM PRZESZKODY WODNEJ

12423

Warszawa, maj 1953 rok.

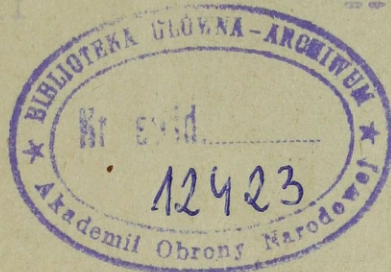
Przew. Prot. nr. 12357 Jan.

AKADEMIA SZTABU GENEALNEGO
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

Dla wykładowców i słuchaczy
II Kursu i KDD.

Y-117 100 02 AS
KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENEALNEGO
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział _____
Nr 01441

ARTYLERSKIE ZABEZPIECZENIE NATARCIA DP
PORĄCZONEGO Z POROSNIAMI PRZESZKODY WOBNEJ

Warszawa, maj. 1953 r.

PRZESK WYKŁADU

- I. Cechy szczególne natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej wywierające wpływ na wykorzystanie artylerii .....
- II. Relacja artylerii w natarciu połączonym z forsowaniem przeszkody wodnej.....
- III. Natarcie artyleryjskie przy zabezpieczeniu nawczasu przygotowanego forsowania przez DP szerokiej przeszkody wodnej ..
- IV. Rozpoznanie artyleryjskie w okresie poprzedzającym forsowanie .....
- V. Dowodzenie artylerią. Organizacja i rozmieszczenie grup....
- VI. Obrona przeciwpancerna środkami artyleryjskimi .....
- VII. Przeprowadzenie i przesunięcia artylerii dywizji .....
- Wnioski: .....

- 1 -

I. CECHY SPECYFICZNE NATARCIA Z FORSOWANIEM PRZESZKODY WODNEJ WYBIRAJĄCE WPŁYW NA WYKORZYSTANIE ARTYLERII.

W natarciu połączonym z forsowaniem przeszkody wodnej piechota zamasowana jest pokonać na środkach przeprawowych rzekę, a następnie rozpocząć atak pierwszego rowu. Działanie batalionów, wyznaczonych do wykonania ataku będzie najczęściej poprzedzone działaniem fali czołowej, której zadaniem będzie opanowanie elementów obrony nieprzyjaciela położonych bezpośrednio na brzegu rzeki i zniszczenie źródeł ognia wykonywanego na lustro wody.

W zależności od szerokości odcinka forsowania i położenia punktów przepraw desantowych, atak na pierwszy rów nieprzyjaciela może być wykonany przez bary bary będące w styczności ze sobą, względnie też może być wykonany na poszczególnych kierunkach, a następnie dopiero przyczółki są poszerzane i łączone. Pierwsze rzuty pułków mają zwykle za zadanie opanowanie przyczółka o głębokości 1,5-2km, zaś pierwszy rzut dywizji na głębokości 3-4km, a nawet 5km. Zależy to od charakteru obrony nieprzyjaciela i roli dywizji w ugrupowaniu bojowym KA. Można przyjąć jako zasadę, że przy forsowaniu szerokiej rzeki, w warunkach posiadania przeciętnej ilości środków przeprawowych, pierwsze rzuty pułków będą słabo nasycone bronią pancerną co spowoduje z kolei, że ich siła uderzeniowa będzie mniejsza, aniżeli w warunkach normalnego natarcia.

W tych warunkach wyrażenie wymaga wsparcia ogniowego artylerią do ognia pośredniego, oraz potrzeb dział towarzyszących.

II. ROLA ARTYLERII PRZY NATARCIU POŁĄCZONYM Z FORSOWANIEM PRZESZKODY WODNEJ.

W warunkach natarcia, połączone z forsowaniem przeszkody wodnej siły nacierające są oddzielone od obrony przestrzenią wodną, która w większym lub mniejszym stopniu w zależności od szerokości i głębokości przeszkody utrudnia masowe uderzenie piechoty, a ponadto, z reguły, wyklucza masowe uderzenie broni pancernej, na przedni skraj obrony.

Uwzględniając ponadto, że rzeka stwarza naturalne możliwości zorganizowania silnej obrony, szczególnie na bezpośrednim brzegu,

przez stworzenie płaskiej zapory ogniowej, należy stwierdzić, że podstawową trudnością nacierającego będzie uzyskanie korzystnego stosunku sił w pierwszej fazie forsowania.

Rzeka, powodując trudności w uzyskaniu /w pierwszym etapie/ odpowiedniego stosunku sił zarówno do piechoty i broni pancernej, nie stanowi przeszkody w prowadzeniu smażonego ognia artylerii, tak na wprost jak i zakrytych stanowisk ogniowych. Fakt powyższy decyduje o roli artylerii przy natarciu połączonym z forsowaniem przeszkody wodnej. Rola ta będzie tym ważniejsza, im będą większe trudności w jednoczesnym przetrzymaniu za brzoż nieprzyjaciela piechoty i broni pancernej.

Działania armii Radziłockiej, która w swym wywołującym pechodzie na zachód, pokonała setki przeszkód wodnych, bronionych przez poważne siły hitlerowskie, pokazały, że mistrzowskie wykorzystanie artylerii jest rzeczywiście jednym z podstawowych czynników zapewniających powodzenie forsowania.

Pokazały to także, między innymi, działania 2-giej Armii WP w kwietniu 1945 r. Wychowanek Stalinowskiej Szkoły dowódców, gen.br. K. Swierczowski - dowódca 2-gą Armia WP, przyjął jako podstawę swych decyzji, śmiało smażowanie artylerii uchodzące do 200 luf na 1 km frontu, na odcinku głównego wysiłku forsowania Nysy pozosta-
wiając na kilkunastu kilometrach odcinka drugorzędowego organiczne drożdki artyleryjskie.

Silne artyleryjskie przygotowanie, po mistrzowsku zorganizowany ogień na wprost do drożdż ognia nieprzyjaciela na bezpośrednim brzożu rzeki, a następnie skuteczne wsparcie ataku, zapewniły pełne powodzenie stosunkowo niewielkich sił piechoty, jakie mogły być przesprawione w pierwszej fazie forsowania.

III. NATARCIE ARTYLERYJSKIE PRZY ZABEZPIECZENIU ZAWCZASU PRZYGOTOWANEGO FORSOWANIA PRZEZ DP SZEROKIEJ PRZESZKODY WODNEJ.

W warunkach zawczasu przygotowanego forsowania będziemy dysponować dostateczną ilością czasu na organizację działania.
Istota natarcia artyleryjskiego w warunkach natarcia połączonym z forsowaniem przeszkody wodnej pozostaje ta sama co w natarciu w warunkach normalnych - polega ona na nieprzetrzymaniu skutecznym wsparciu piechoty i ciężarów na całej głębokości ich działania. Jednak organizacja, planowanie i wykonanie natarcia artyleryjskiego w warunkach natarcia

połączonych z formowaniem przynależności wodnej wykazują już też cech szczególnych.

A. Artyleryjskie przygotowanie ataku.

Artyleryjskie przygotowanie ataku podobnie jak przy normalnym natarciu ma na celu takie opanowanie sił żywych i środków ogniowych oraz naruszenie umocnień nieprzyjaciela, aby nie był zdolny w sposób zorganizowany, przeciwstawić się atakującym oddziałom piechoty i szeregów. Różnica w wykonaniu artyleryjskiego przygotowania ataku będzie przeważnie polegała na tym, że przy forsowaniu:

- a/ artyleryjskie przygotowanie ataku będzie często wykonane na mniejszą głębokość, ponieważ w jednej strony głębokość obrony nieprzyjaciela broniącego rzeki jest zwykle większa / z wyjątkiem wypadków bardzo silnie rozbudowanej obrony / a z drugiej strony chodzi przede wszystkim o opanowanie środków ogniowych / działek ^{możliwych} na całej rzekę, a te są zwykle ze względu na terenowych ugrupowane dość płytko;
- b/ artyleryjskie przygotowanie ataku będzie wykonywane w całym pasie natarcia, jednak większość ognia będzie przeznaczona na kierunku przegrany; wykonywanie artyleryjskiego przygotowania ataku w pasie szerszym umożliwia odwrót forsowania ułatwi wywołanie nieprzyjaciela w błąd co do kierunku forsowania oraz spowoduje opanowanie środków ognia, które mogłyby w toku forsowania prowadzić ogień bezsensowny;
- c/ Artyleryjskie przygotowanie ataku na ścisłe zadanie, z niniejsze powinno one dać szansę przeprowadzi ataku i przeprowadzi ataku, a także ich rozciągnięcie się do ataku w terenie zdobytym przez fale szarżujące;
- d/ ważnym zadaniem, które artyleria wykonuje w czasie artyleryjskiego przygotowania ataku jest zwalenie środków ogniowych, które mogłyby wykonać ogień bezsensowny na miejscu przeprowadzenia; należy zwałować nie tylko te środki ogniowe które są już wykryte, ale i te, które zostały rozpoznane dopiero w toku uruchomienia przeprowadzenia; dla zniszczenia środków ogniowych wykrytych dopiero w trakcie przeprowadzenia piechoty, wykorzystuje się zapasowe działa do ognia na wprost, których ilość winna być w związku z tym większa, aniżeli w natarciu zwykłym; w wypadku,

gdy forsowanie poprzedzone jest działaniem fali czołowej, nastąpi w trakcie trwania artyleryjskiego przygotowania ataku, przerwanie ognia na cele położone bezpośrednio na brzegu opła będące obiektami ataku fali czołowej, ogień zostanie przerwany w momencie podjęcia fali czołowej na odległość pasa niebezpiecznego; dla dywizji wykonujących te ognie zaplanowana będzie zmiana celów i to przede wszystkim dla wzmocnienia ognia na pierwszym rowie oraz na skrzydłach;

Doświadczenia wojenne wykazały, że obeszładnienie artylerii i żołnierzy nieprzyjaciela w czasie artyleryjskiego przygotowania forsowania nabiera specjalnego znaczenia.

Broniący się nieprzyjaciel, na mocność skupienia większości swojego ognia na wykrytych przeprawach i dzięki temu uzyskać dużą gęstość ognia. Artyleryjskie przygotowanie ataku winno być tak zaplanowane, aby do momentu rozpoczęcia przeprawy, rozpoznane baterie nieprzyjaciela były już częściowo obeszładnione tak, by ogień był jak najmniej efektywny.

Oto dlaczego skuteczna walka z artylerią nieprzyjaciela nabiera tak ważnego znaczenia w czasie artyleryjskiego przygotowania forsowania. Obeszładnienie baterii osiąga się przez zwalozanie baterij na stanowiskach ogniowych oraz przez obeszładnienie i odlepienie punktów obserwacyjnych.

Reasumując, jako zadania artylerii w okresie artyleryjskiego przygotowania w wypadku forsowania przeszkody wodnej można wymieniać:

- obeszładnienie i niszczenie rozpoznanych źródeł ognia na kierunku przeprawy i na skrzydłach;
- obeszładnienie sił żywych w rowach ciągłych i łączących, ze szczególnym uwzględnieniem tych sił, które nieprzyjaciel mógłby wykorzystać do wykonania kontrataków w początkowej fazie forsowania oraz obsady wysuniętych na bezpośredni brzeg, punktów oporu;
- zwalozanie artylerii i żołnierzy;
- odlepienie punktów obserwacyjnych nieprzyjaciela;
- dezorganizowanie systemu dowodzenia;

Wyjątkowo duże znaczenie na działanie artylerii strzelającej ogniem na wprost. Podczas forsowania w latach 1943 - 44 Armia Radziecka wykorzystywała do ognia na wprost całą artylerię pułkową, znaczną część artylerii przeciwpancernej wzmocnienia, oraz dywizyjne armaty z artylerii dywizyjnej.

W warunkach forsowania, działa do ognia na wprost wykorzystuje się nie tylko do zadań niszczenia, ale również i do obeszładnienia, co

pozwała prowadzić ogień, do ważniejszych walów, nawet z kilku dział; w związku z tym ogólna ilość dział wykonujących ogień na wprost będzie znacznie większa niżeli w normalnym sataroju. Tak na przykład jeden z korpusów Armii Radzieckiej do prowadzenia ognia na wprost przy forsowaniu użył:

armat 45 mm -	97	co stanowiło	100%	posiadanych
armat 57 mm -	15	"	"	"
armat 76 mm AP46	"	"	75%	"
armat 76mm AD-59	"	"	50%	"

R a - z e m: 137 dział na 8 km frontu czyli do nasycenie wynosiło 23 lufy na 1km frontu. Stało się to możliwe dzięki różnicy wyniosłości brzegów rzeki, przez co udało się obezwładnić cele na różnych głębokościach obrony bez stwarzania trudności obserwowania ognia do pojedynczych celów. Doświadczenia wykazują, że im mniejszą ogólną ilością artylerii dysponuje nacierający, tym większe znaczenie ma prowadzenie ognia na wprost. Ogromna wydajność strzału na wprost może w pewnej mierze wyrównać liczbowo brak sprzętu artyleryjskiego.

Szeroko wykorzystuje się także do ognia na wprost działa pancerne i czołgi. Duża ilość zadań wykonywanych ogniem na wprost umożliwia ogólne natężenie amunicji przy uzyskaniu tego samego stopnia obezwładnienia npla.

Artyleryjskie przygotowanie ataku powinno rozpocząć się gwałtowną nawalą, przy czym szczególną gęstość ognia należy wysłać na źródłach ognia bocznego i na najbardziej wysuniętych do przodu źródłach ogniowych. W wypadku niesprzyjających warunków dla powstania zasłon dymnych przez wojska chemiczne, artyleria już z pierwszą nawalą winna rozpocząć salwowanie ważnych obiektów. Chociaż rozpoczęcia forsowania rzeki przez falę czołową należy w dużej mierze od terenu. W terenie dogodnym, cały możliwy sprzęt przeprawowy zgromadzić w ukryciu na samym brzegu. Forsowanie może rozpocząć się niemal jednocześnie z nawalą, w innych wypadkach trzeba będzie pod osłoną nawali przemieścić sprzęt na brzeg i dopiero wtedy rozpocząć przeprawę. Ogień artyleryjski powinien umożliwić fali czołowej przebycie rzeki z możliwie małymi stratami. Przeniesienie ognia w głąb brzegu, na cele zawczasu wybrane, powinno nastąpić w ostatniej chwili tak, aby fala czołowa zdążyła dopaść wyznaczonych jej obiektów obrony, zanim ich obsada zdąży strząsnąć się z obezwładniania. W tym okresie działa strzelające ogniem na

wprost mają do spełnienia specjalnie ważną rolę. Dzięki dokładności strzałów ognia na wprost mogą one prowadzić ogień bądź to posad głowami przeprowadzającej się piechoty, bądź to przez luki w jej ugrupowaniu, jeszcze przez pewien czas po przeniesieniu w głąb ognia artylerii strzelającej z zakrytych stanowisk ogniowych.

Źródła ognia które ze względu na swoje położenie mogą wykonywać ogień bezczny na lustro rzeki niszczą się zwykle przy pomocy dział rozmieszczonych na skrywkach odcinka forsowania względnie nawet poza odcinkiem.

Pom wyłączeniu fali czołowej artyleria odgradza ogniem spanowany odcinek terenu przy czym, do tego celu używa się przede wszystkim tych dywizjonów, który ogień odjęto z obiektów, zastakowanych przez falę czołową, gdyż ogromna większość pozostałej artylerii wykonuje nadal ogień w ramach artyleryjskiego przygotowania ataku, skupiając główny wysiłek na pierwszej pozycji nieprzyjaciela.

Utrzymanie się fali czołowej na zdobytym odcinku terenu na pierwszorzędnym znaczenie dla całego działania, toteż nieprzyjaciel pomimo trwania artyleryjskiego przygotowania ataku, będzie czynił wszelkie wysiłki aby ją zepchnąć do wody. Najczęściej możliwości wykonania kontrataków przez nieprzyjaciela będą w tym momencie stosunkowo niskie; będzie on mógł wykorzystać w tym celu odwody baonowe, a przede wszystkim drobne grupy czołgów; rozmieszczenie bliżej rejonu spanowanego przez falę czołową.

Dla fali czołowej, ze względu na jej siłę, kontrataki broni pancernej /nawet o niedużej sile/ będą groźne i należy przewidzieć dla niej pomoc w formie ognia przeciwpancernego z własnego brzegu. Bardzo często przewiduje się wykorzystanie w tym celu własnej broni pancernej, która ze względu na kalibry i donośność strzału bezwzględnie swego artyleryjskiego sprzętu, na lepsze warunki do wykonania podobnego zadania, aniżeli większość artylerii przeciwpancernej. Ponadto, dla zapewnienia możliwie jak najsilniejszej odporności fali czołowej przeciwko czołgom nieprzyjaciela, należy wyposażyć ją w małokalibrowe działa przeciwpancerne, pancerzownice i granaty przeciwpancerne. Cechy szczególne natarcia połączone i forsowanie przeszkody wodnej wywierają wpływ także na układ artyleryjskiego przygotowania ataku, na jego początek i koniec w stosunku do symbolu "G".

W odróżnieniu od natarcia w warunkach normalnych, przy forsowaniu przeszkody wodnej symbolem "G" nie oczekuje się momentu dopadnięcia przez piechotę i czołgi pierwszego rowu nieprzyjaciela lecz moment odbijania od brzegu fali czołowej.

Czas trwania artyleryjskiego przygotowania, podobnie jak w ataku normalnym zależy przede wszystkim od charakteru obrony nieprzyjaciela / charakter inżynierskiej rozbudowy, głębokość obrony, stopień nasycenia obrony żywym i brokami ogniowymi oraz moralnego nieprzyjaciela / ilość sprzętu artyleryjskiego i ilość dyspozycyjnej amunicji. Przy forsowaniu należy wziąć pod uwagę jeszcze jeden czynnik. Mianowicie, w wypadku, gdy czas niezbędny na przeprowadzenie szosowych bagnetów na brzeg nieprzyjaciela oraz na uzyskanie gotowości do ataku pierwszego rzędu, jest dłuższy od czasu szalkowanego na podstawie dwóch pierwszych czynników, należy artyleryjskie przygotowanie przedłużyć aby zapewnić pełną przesprawy szosowych bagnetów piechoty. Przy prawidłowo zorganizowanej obronie nieprzyjaciela i skutecznym nasyceniu, przy forsowaniu średnich rzek nie najczęściej nie będzie potrzebna przesprawa artyleryjskiego przygotowania ataku ponad minimum niezbędne do obejścia nieprzyjaciela, natomiast przy forsowaniu rzek o dużej szerokości będzie to miało często miejsce. Aby to lepiej wyjaśnić rozpatrzmy dwa przykłady:

Przykład I: - z kalkulacji ilości celów do obejścia i ilości posiadanej artylerii wynika, że artyleryjskie przygotowanie ataku, tak aby nieprzyjaciel został należycie obejściem, winno trwać 55 minut; z kalkulacji przesprawy wynika, że na przeprowadzenie szosowych bagnetów żywej, łącząc z czasem niezbędnym na osiągnięcie gotowości ataku na pierwszy rząd nieprzyjaciela, potrzeba 45 minut.

- Pytanie: - jak długo winno trwać artyleryjskie przygotowanie ataku?
- minimalnie 55 minut.
- kiedy powinno się rozpocząć? w G - 0,10.
- kiedy zakończyć w G + 0,45.

Przykład II: - rzeka szeroka; obrona nieprzyjaciela stosunkowo słabo rozbudowana; z ilości broni i ilości artylerii wynika, że artyleryjskie przygotowanie ataku może trwać 45 minut; z kalkulacji przesprawy wynika, że celowe bagnetki mogą być gotowe do ataku na pierwszy rząd nieprzyjaciela dopiero po 60 minutach, od momentu odbicia fali szosowej. Artyleryjskie przygotowanie ataku, w tym wypadku trwać minimalnie 60 minut z tym, że w zależności od warunków rozpoczęcia forsowania, winno się je przedłużyć o czas niezbędny na przesprawienie bagnetów przez przewody przez obszar fali szosowej na wodę /np. 5 minut/.

Tak więc w naszym przykładzie artyleryjskie przygotowanie ataku winno trwać 65 minut.

Jego początek byłby w "G" - 0.05, a koniec w "G" + 60. 10 minut nadwyżki ognia byłoby w tym wypadku wykorzystano przede wszystkim dla zmocnienia obsadzenia artylerii moździerzy oraz punktów ^{oporu} bezpośredniego na brzegu nieprzyjaciela.

Układ artyleryjskiego przygotowania ataku przy forsowaniu musi być zaplanowany tak aby:

- artyleria nieprzyjaciela oraz środki ogniowe mogące oddziaływać na przeprawę, zostały częściowo obsadzone jeszcze przed rozpoczęciem forsowania przez falę czołową.
- ogień na środki ogniowe, w zasięgu których odbywa się przeprawa, był wykonywany w ten sposób aby do momentu przeprawy fali czołowej osiągnąć pełne ich obsadzenie.
- ogień wykonywany na cele położone bezpośrednio na brzegu nieprzyjaciela był ściśle dostosowany do działania fali czołowej.

3. Artyleryjskie wsparcie ataku.

Czas artyleryjskiego wsparcia ataku przy forsowaniu rozpoczyna się w chwili, gdy czołowe bary pieszoty osiągną gotowość do ataku pierwszego rowu nieprzyjaciela. Czas jego trwania może być różny. W zależności od posiadanej ilości amunicji, a przede wszystkim przewidywanego tempa przeprawy dalszych rzutów piechoty, artyleryjskie wsparcie ataku, może trwać do wykonania zadania bliższego przez pułki, wglądając przez dywizję.

Zadania artylerii w tym okresie będące:

- wspierać piechotę i czołgi nie-przerwanym ogniem aż do opanowania wskazanej rubieży;
- osłaniać przeprawę drugich rzutów pułków, a nawet i drugiego rzutu dywizji/ w zależności od czasu trwania okresu/;
- osłaniać skrzydła nacierających bary i pułków;
- osłepić obserwację nieprzyjaciela, szczególnie ze skrzydeł;
- wzbraniać ogień bosnych, szczególnie w rejonach atakowanych, lub nie-atakowanych;
- potrzymanywać obsadzenie artylerii i moździerzy nieprzyjaciela;
- być w gotowości do odparcia kontrataków nieprzyjaciela masowym ogniem większości artylerii.

Wybór systemu wsparcia zależy będzie od:

- charakteru obrony nieprzyjaciela;

- warunków terenowych / szczególnie warunków obserwacji/;
- ilości posiadanej artylerii;
- ilości amunicji;
- warunków wykonywania forsowania.

Cztery pierwsze czynniki nie wyznaczają, natomiast

Z warunków wykonywania forsowania na wybór metody wsparcia będą wpływały:

- szerokość frontu forsowania;
- odległość między punktami przepraw desantowych
- warunki współdziałania z sąsiednimi dywizjami.

Poważna szerokość odcinka forsowania oraz duża odległość między punktami przepraw desantowych mogą spowodować, że w pierwszej fazie ataku, poszczególne bony będą się wkonywały w obronę nieprzyjaciela bez bezpośredniej styczności ze sobą w wyniku czego, nie będzie ciągłego frontu nacierających oddziałów, tak charakterystycznego dla ataku w warunkach natarcia zwykłego. Wynikiem tego będzie odizolowanie oddziałów nacierających na bokach.

W tych warunkach artyleria będzie musiała działać przed czołami bonów i na bokach, a tym samym zorganizowanie w celu ogólnego natarcia na bokach tylko na głównym kierunku, gdzie bonny będą nacieraly w ścisłej styczności, na pozostałym zaś odcinku dywizji wykonywany będzie KZO.

W toku natarcia poszczególne bonny będą poszerzały oparcie przyczołki tak, że ewentualne luki pomiędzy bonnami, a następnie pułkami będą zanikały i front nacierających oddziałów w skali dywizji będzie sbliszony do ciągłego, co ułatwi artylerii wykonywanie wsparcia. W wypadku gdy dywizja forsować będzie na głównym kierunku działania korpusu, na odcinku którego szerokość zbliżona będzie do szerokości pasa natarcia w normalnych warunkach oraz gdy będą korzystnie rozmieszczone punkty przeprawowe, czołowe bonny będą rozpoczynaly atak w bezpośredniej styczności ze sobą i będą tworzyły ciągły front. W takich warunkach naturalnie najkorzystniej będzie zorganizować wsparcie ataku ważnym ogniem w całym pasie natarcia dywizji.

Ze względu na to, że przy forsowaniu nasycenie pułków piechoty bronią pancerną będzie, najczęściej w okresie artyleryjskiego wsparcia ataku, znacznie mniejsze niż w normalnym natarciu, działa towarzyszące nabierają specjalnego znaczenia.

Niszczą one ogólnie na wprost przed czołami nacierających pułków piechoty oraz są podstawą obrony przeciwpancernej w wypadku wykonania kontrataku nieprzyjaciela przez jego artylerię podkredliwą przy forsowaniu

szczególne przy braku możliwości stosowania wsparcia ataku przy pomocy wału ogniowego, możliwości wykonania przez nieprzyjaciela kontrataków w okresie wsparcia ataku są znacznie większe niż w warunkach normalnego natarcia.

Z tego powodu artyleria musi być gotowa do przejścia do odparcia kontratak nieprzyjaciela zmasowanym ogniem i tym samym osłony już zdobytego przyczółka. Na podstawie oceny możliwego przeciwdziałania nieprzyjaciela dla artylerii dywizji musi przewidzieć sposób przejścia części albo całości artylerii, wykonującej wsparcie ataku do wykonywania ogni, mających na celu zahamowanie kontrataku nieprzyjaciela i osłonę przyczółka.

W okresie zabezpieczenia działami piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela działanie artylerii jest zbliżone do działania w natarciu normalnym z tym że zagadnienie osłony zdobytego terenu nabiera specjalnego znaczenia.

W warunkach forsowania terenu zdobyty przez dywizje pierwszego rzutu w ramach wykonania przez nie zadania bliższego, w czasie, jeśli to będzie miał charakter przyczółka. Nieprzyjaciel, któremu nie udało się odrzucić na przeciwny brzeg pierwszych rzutów pułków, nie rezygnuje z odrzucenia pierwszych rzutów dywizji a nawet korpusów.

W związku z tym prawdopodobieństwo wykonania przez npla kontrataków w trzecim okresie natarcia artyleryjskiego będzie większe aniżeli w normalnym natarciu, a ponadto będą one, w sensie taktycznym wykonywane wcześniej.

Dla artylerii, organizującej system ognia musi szczegółowo przeanalizować możliwości wykonywania przez npla kontrataków i sąprzecznie zaplanować odpowiednie ognie, uwzględniając dokładnie możliwości artylerii w związku z przeprowadzaniem się grup. Ze względu na to, że na skutek konieczności przeprowadzania grup, możliwości artylerii mogą być częściowo ograniczone, manewr ogniem na zagrożony kierunek wyatapi znacznie silniej aniżeli w natarciu normalnym.

Podstawą systemu ognia, dla osłony zdobytego przyczółka będą następujące ognie:

- ognie zmasowane na rejonach bebrodkowania odwodów oraz na podstawy wyjściowe do kontrataków;
- ognie wzbraniające podejście odwodów do rejonu podstaw wyjściowych do kontrataków;
- stałe ognie saporowe przed ważniejszymi rubieżami na przyczółku - szczególnie na kierunkach, prawdopodobnych kontrataków.

W ramach zabezpieczenia przyczółka, szczególna rola przypada AOPpanc dywizji.

Kontraatak musi być w początkowym stadium nasycony bronią pancerną, która dzięki zdolnościom manewrowym może być szybko przemieszczana z kierunków walki zagrożonych. Planowanie działania AOPpanc musi przewidywać wszystkie warianty możliwego użycia go, jednak główną uwagę należy zwrócić na skrzydła dywizji, które będą najczęściej obiektami kontrataków.

W celu wzmocnienia przeciwpancernej obrony batalionów i pułków, poszczególne dywizje po przeprawie winny zajmować rejonu SO jak najbliższej piechoty.

IV. Rozpoznanie artyleryjskie w okresie poprzedzającym forsowanie

Podjęcie do przeszkody wodnej następuje zwykle w warunkach pościgu za nieprzyjacielem. Na rzekę znajdującą się na tyłach obrony nieprzyjaciela będzie zawsze zwróconą uwagę sztabów ogólnowojskowych i sztabów artyleryjskich.

W toku samego pościgu, działania oddziałów nastawione będą na sforsowanie przeszkody wodnej w marszu i w tym kierunku działać będą organa rozpoznawcze.

Sztaby artyleryjskie korzystają z wyników rozpoznania organizowanego przez sztaby ogólnowojskowe / szczególnie z wyników rozpoznania lotniczego/ a ponadto organizują rozpoznanie artyleryjskie.

Artyleryjskie elementy rozpoznawcze będą posuwały się z czołowymi oddziałami pościgowymi. Praca ich będzie dotyczyła:

- rozpoznania nieprzyjaciela z punktu widzenia potrzeb artylerii,
- rozpoznania dróg, SO i PO,
- rozpoznania topograficznego.

Rozpoznanie nieprzyjaciela będzie nastawione przede wszystkim na rozpoznanie artylerii oraz środków ogniowych mogących oddziaływać na przeprawę ogniem na wprost. Rozpoznanie prowadzone będzie w znacznej szerokości pasie, aniżeli odcinek, na którym dotarły do przeszkody oddziały pościgowe; jest to podyktowane koniecznością wykrycia środków ogniowych które mogłyby prowadzić ogień bezczaj, oraz tym, że w pierwszej fazie nie będzie jeszcze dokładnie znany odcinek forsowania szczegółowo przygotowanego, w wypadku gdy forsowanie z marszu się uda.

Podstawą rozpoznania nieprzyjaciela będą zdjęcia lotnicze oraz obserwacja naziemna z PO, wysuniętych bezpośrednio na brzeg rzeki. Wyniki rozpoznania nieprzyjaciela muszą być ujęte w taką formę aby mogły być przekazywane w czasie jak najkrótszym nadchodzącym ku brzegowi rzeki oddziałom artylerii.

Rozpoznanie SO z PO będzie musiało zabezpieczyć przede wszystkim forsowanie z marszu. Warunki czasu bardzo często spowodują, że wybrane SO nie będą odpowiadały wymogom SO w normalnym natarciu, natomiast zapewnienie, co jest najważniejsze, jak najwcześniejsze uzyskanie gotowości ogniosy.

Często będą miały miejsce wypadki kiedy, dla zabezpieczenia forsowania z marszu, całe grupy dywizyj będą rozwinięte bna brzegu rzeki i będą prowadziły ogień na wprost. Nierzadko będą wypadki, że całe dywizyj będą, dla zabezpieczenia forsowania z marszu rozwinięte bezpośrednio na brzegu rzeki i będą prowadziły ogień na wprost.

Z rozpoznania terenu dotąd jeszcze rozpoznanie dróg dojazdowych do punktów przeprawowych, wglądanie do ewentualnych brodów.

Rozpoznanie topograficzne dla zabezpieczenia forsowania z marszu będzie się charakteryzowało ograniczonym zakresem prac i będzie wykonywane przede wszystkim statowymi siłami i środkami oddziałów artylerii. Zadaniem jego będzie zabezpieczenie zorganizowania uproszczonego systemu ognia, dla potrzeb wsparcia forsowania z marszu.

Warunki czasu niepozwalają na wykonanie szczegółowych prac topograficznych.

W wypadku niszczenia się forsowania z marszu i organizowania forsowania szczególnie przygotowanego, rozpoznanie artyleryjskie będzie wykonane tak samo jak przy organizowaniu natarcia normalnego, na obronę zawczasu przygotowaną.

Możliwość wykorzystania wyników rozpoznania przewidziana jest w okresie podcignu i zbliżania się głównych sił piechoty i czołgów do rzeki, w celu na skrócenie czasu organizacji natarcia szczególnie przygotowanego, co na pewnie znaczenie dla powodzenia forsowania i dalszego przebiegu działań po sforsowaniu rzeki.

Sztaby artyleryjskie przemieszczają się w dwóch rzutach tak, że w sieci radiowej docierają do artylerii dywizyj i sieci jego sztabu istniejące ciągle prace, zapewniające możliwość nieprzerwanego kierowania ogniem. Rejon rozmieszczenia grup wybiera się zwykle jak najbliższej rzeki, aby zapewnić dobre wsparcie na drugim brzegu, możliwie jak najbliższej.

V. Dowodzenie artylerią. Organizacja i rozmieszczenie grup:

Dowodzenie artylerią w ataku połączone z forsowaniem przeszkody wodnej jest scentralizowane w ręku dowódcy dywizji.

Deje to możliwość wykorzystania w najwyższym stopniu siły ognia całej artylerii działającej na szczeblu dywizji. Podobnie jak w normalnym ataku, występuje jednak w toku walki częściowa decentralizacja, podjętowa przez przeniesienie części artylerii na brzeg nieprzyjaciela oraz konieczność zapewnienia czółowym łodziom jak najwyższego bezpośredniego wsparcia ogniowego przez podporządkowanie im na brzegu części artylerii na składach pułkowych grup / zwykle dwa na łódź /
Dowódca artylerii dywizji winien mieć tak zorganizowane dowodzenie i tak zaplanowane ognie, aby w wypadku silnego kontrataku była w stanie skierować ogień większości pułkowych grup i całej dywizyjnej grupy przeciwko kontratakującemu przeciwnikowi.

W okresie nabieżenia działań w głąb obrony nieprzyjaciela decentralizacja dowodzenia w podobnym stopniu, to jak i w ataku normalnym.

Dowódca artylerii dywizji kieruje ogniem artylerii w myśl zadań otrzymanych od dowódcy dywizji oraz na podstawie własnej obserwacji. Jego punkt obserwacyjny znajduje się z reguły przy dowodzie dywizji i to: - na własnym brzegu do momentu przeprowadzenia czółowych pułków, po czym przesuwa się przed drugą rzutnią dywizji na brzeg wroga.

Przeprowadzenie sztabów artyleryjskich /TG i BG/ w żadnym wypadku nie może naruszyć dowodzenia artylerią i ciągłego kierowania ogniem.

Sztaby artyleryjskie przeprowadzają się w dwóch rzutach tak, aby w sieci radiowej dowódcy artylerii i sieci jego sztabu istniała ciągła praca, zapewniająca możliwość nieprzerwanego kierowania ogniem.

Organizacja grup taktycznych artylerii w dywizji piechoty w warunkach ataku połączonego z forsowaniem przeszkody wodnej nie będzie zasadniczo odbiegała od organizacji w normalnym ataku. Pułkowe grupy czółowych pułków winny być tak silne, aby część ^{ich} można było przesuwać do czółowych batalionów przy zapewnieniu jednak nieprzerwanego wsparcia łodziom /naturalnie przy uwzględnieniu także ognia DG/.

VI. Obrona przeciwpancerna środkami artyleryjskimi.

Podstawa wyjściowa do natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej, szczególnie w wypadku istnienia szerokiej rzeki, jest w znacznym stopniu zagrożona, jeżeli w natarciu normalnym, jednak, dla zapewnienia bezpieczeństwa strony przelazów upła, winna być zorganizowana obrona przeciwpancerna w oparciu o działka przeznaczane do wykonania ognia na wprost w czasie artyleryjskiego przygotowania ataku.

W toku samego forsowania, wobec silnego zagrożenia, tak ze strony własnego brzegu. Wykorzystuje się w tym celu nie tylko artylerię przeciwpancerną ale i czołgi.

Działka, przewidziane do wspierania ogniem na wprost forsujących, zostają zdjęte ze swoich stanowisk dopiero po wyjściu czołgów oddziałów z zasięgu ich skutecznego ognia. Dla prowadzenia ognia wykorzystuje się luki między poszczególnymi pododdziałami piechoty. Pół szturmowa winna być wyposażona małokalibrowymi działkami przeciwpancernymi oraz dostateczną ilością środków piechoty. Bataliony czołgowe winny mieć w swoim ugrupowaniu, bojowym, od samego początku natarcia, nie mniej niż 6-8 dział przeciwpancernych. Dział przeciwpancernych przewidzianych dla czołgów nie wykorzystuje się w artyleryjskim przygotowaniu, gdyż mogłyby nie służyć na przeprawę.

Artyleryjskie odwody przeciwpancerne powinny być przeprowadzone przed drugimi rzutami odpowiednich czołgów, aby zapewnić, celoną przyczółka w momencie przeprowadzenia się tych rzutów. / 40Ppanc pp przed drugim rzutem pp. 40Ppanc dywizji przed drugim rzutem 40P. /

VII. Przeprowadzenie i przesunięcie artylerii dywizji.

Przesunięcie artylerii w natarciu połączonym z forsowaniem rzeki należy od planu przeprawy, który jest opracowany przez sztab dywizji.

Przeprawa artylerii odbywa się w następującej kolejności:

- artyleria baonowa i artyleria przeciwpancerna przydzielona do baonów jako wsparcie - razem ze swymi baonami,
- artyleryjskie odwody przeciwpancerne pułku - przed drugim rzutem pułku,
- artyleria przeciwlotnicza małokalibrowa, wchodzące w skład

- podgrupy przeprowadza swe baterie ze szkieletowymi batalionami aby zapewnić im osłonę na brzegu rzeki.
- pułkowe grupy przeprowadzają się w zasadzie po przeprowadzeniu osłony pułków pierwszego rzutu dywizji z tym, że skoro tylko ilości drabek przeprowadzanych wystarczą, dywizjony przeznaczone do bezpośredniego wsparcia baonów pierwszego rzutu winny rozpocząć przeprowadzenie bezpośrednio ze szkieletowymi baonami z takim wyliczeniem, aby po opuszczeniu przez nie pierwszej pozycji mogły wejść w ugrupowania bojowe tych baonów.
- artyleriją dowództwa dywizji przeprowadza się bezpośrednio ze szkieletowymi pułkami,
- dywizyjna grupa artylerii winna rozpocząć przeprowadzenie z dróg z rucem dywizji.

Obowiązkiem dowódcy artylerii dywizji jest ścisła współpraca z wydziałem operacyjnym sztabu dywizji w zakresie planowania przeprowadzenia i podanie mu przez sztab szeregu danych potrzebnych do opracowania tego planu. Tematem umiędobienia i współpracy mogą być następujące zagadnienia:

- A/ Dowódca artylerii dywizji winien zorganizować rozpoznanie dróg defektywnych do miejsca przeprowadzenia i w wypadku potrzeby składować od dowódcy saperów naprawy tych dróg, tak by marsz artylerii zdążającej na przeprowadzenie mógł się odbywać bez przerwy. Wydział operacyjny dywizji powinien być poinformowany o tym, kiedy i gdzie będą w związku z tym robili saperzy na korzyść artylerii.
- B/ Pod pojęciem przeprowadzenia artylerii należy rozumieć nie tylko przeprowadzenie sprzętu ale również i obserwatorów, pojazdów i dowództwa artylerii. Ze względu na to, że obserwatorzy i pojazdy muszą być przeprowadzane przed sprzętem, dowódca artylerii dywizji musi ^{podać} sztabowi dywizji o jakim rucem jaka ilość obserwatorów i z jakim sprzętem musi być przeprowadzona. Z kolei musi w nim ustalić czas przeprowadzenia dowództwa artylerii oraz kolejność, sposób i miejsce przeprowadzenia poszczególnych pododdziałów artylerii wchodzących w skład grup z uwzględnieniem rodzaju sprzętu, ilości personelu artylerii, który musi być przeprowadzony z rucem piechoty jest bardzo poważna. Tak np. ilość personelu, który wejdzie w skład wysuniętych punktów obserwacyjnych jednej pułkowej grupy w składzie 5 dyonów wyniesie 80 ludzi. Licząc na jeden wysunięty punkt obserwacyjny jednego oficera, jednego podoficera i dwóch radiotelegrafistów.

Jasno jest, że o tak dużych ilościach personelu, który musi być przeprowadzony razem z resztą piechoty sztab dywizji musi być z góry uprzedzony.

Czas spuszczenia rdzanej stanowisk ogniowych przez artylerię przed przeprowadzeniem musi być obliczony i ustalony przez sztab artylerii dywizji w ten sposób, aby kiedy z oddziałami szły się zażądać zgodzić z planem przemyślenia. Ze względu na możliwość zmiany czasu przemyślenia dla pododdziału artylerii własną wysłaną do odpowiedniego do przemyślenia łącznika, który by mógł o tym zawiadomić na czas swój pododdział. Uzgodnienie porządku zgodzić z wydziałem operacyjnym sztabu dywizji zapewni jednocześnie uzgodnienie ich z szefem saperów dywizji, ponieważ wchodzi on w skład szeregu opracowywanego planu przemyślenia. Po zapoznaniu się z planem przemyślenia sztabu i sztabu artylerii dywizji mogą opracować plan przemyślenia artylerii.

Cechą charakterystyczną tego planu jest to, że wykonanie go w toku walki zależy nie tylko od sytuacji bojowej szeregów batalionów ale także od działania przemyślenia. Ze względu przeciwdziałania lotnictwa szereg przemyślenia artylerii w toku walki może być opóźnione i dlatego szereg przeciwlotańca przemyślenia ma ogólny wpływ na planowe wykonywanie szeregu artyleryjskiego.

Podobnie jak w szeregu normalnym, sztab artylerii dywizji planuje przemieszczenia pułkowych grup na głębokość następnego zadania dywizji, zaś dla BG - na szereg głębokość działania.

W a i o c k i:

1. Ogólny artylerii ma decydujące znaczenie dla osłony przemyślenia szeregów dywizji.
2. Umieszczenie artylerii i szereg grup są w zasadzie takie same jak w szeregu normalnym.
3. Charakterystyczne cechy działania piechoty przy forsowaniu powodują różnice w planowaniu i wykonaniu szeregu artyleryjskiego - szczególnie zaś w planowaniu artyleryjskiego przygotowania ataku.
4. Wykorzystanie dział i szeregów do ognia na wprost w toku artyleryjskiego przygotowania ataku nabiera szczególnego znaczenia dla zabezpieczenia forsowania szeregowej linii.
5. Działanie artylerii powinno być zastawione na szeregowo wcześniej-
sze odpięcie kontrataków szereg niosących ogień szereg w normalnym szeregu.
6. Szereg bataliony należy wyposażyć w artyleryjski sprzęt szereg, który może przeprowadzić się razem z nimi.

- 7. Ze względu na coraz znaczenie roli artylerii, upłać w szczególności forsowania, dla obciążenia baterii może być w przyszłym zakresie normalnie podlegająca artyleria, dywizja. Ponadto wskazany będzie udział lotnictwa w ewakuacji artylerii; może ono składać swoje działania na działaniu artylerii.
- 8. Planowanie przesunięć artylerii musi być ściśle skoordynowane z planem przegrupy.

Z R Ó B N A

I. Regulacyjny

- 1. I.R. B.P. część I.
- 2. Instrukcja Forsowania Kozł.

II. S K A T A L I

- 1. Materiał Kozł z forsowaniem przez szkodę wodną Wyd. A.S.G.
- 2. Materiał Dk z forsowaniem przez szkodę wodną Wyd. A.S.G.

III. L I T E R A T U R A

- 1. Hojowej artylerii w oświeświennosci wojnie - Sbornik Nr.4

Odbito w 130 egz.

na 18 matk. 1 egz. na 1 ark.
 Egz. Nr. 1 Sztab Gen. Zasad 31.
 Egz. Nr. 2-3 A.W.K.
 Egz. Nr. 4 W.A.T.
 Egz. Nr. 5 W.S.P.
 Egz. Nr. 6-7 K.B.W.
 Egz. Nr. 7 Archiwum.
 Egz. Nr. 8-10 Biblioteka Rejon.
 Wykoszł. Nr. 574110/511
 Druk K.W. Nr. 43. 807/4322.
 Data 2.06.53 r.

